

ISSN 2524-0986

 iScience®

ACTUAL SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Issue 6(86)
Part 3

**Pereiaslav
2022**

ACTUAL SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

ISSUE 6(86)
Part 3

June 2022

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Publishing schedule: 12 times/year (monthly)
Published since June 2015

Included in scientometric databases:

Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки

http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/+++,p24785301,3.html>

Pereiaslav

UDC 001.891(100) «20»

BBK 72.4

A43

Editorial board:

O. Bazaluk	Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine)
I. Dobroskok	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
S. Kabakbayev	Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor (Kazakhstan)
G. Musabekova	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Kazakhstan)
I. Smyrnov	Doctor of Geographic Sciences, Professor (Ukraine)
O. Isak	Doctor of Sociological Sciences (Moldova)
Lyu Bincyа	Doctor of Art Criticism (CPR)
V. Tamulet	Doctor of Historical Sciences (Moldova)
S. Brynza	Doctor of Juridical Sciences, Professor (Moldova)
A. Tykhon	Doctor of Medical Sciences (Moldova)
A. Goriashenko	Doctor of Pedagogic Sciences (Moldova)
G. Alieiev-Kengerli	Doctor of Philological Sciences, Professor (Azerbaijan)
A. Aidosov	Doctor of Technical Sciences, Professor (Kazakhstan)
T. Lozova	Doctor of Technical Sciences, Professor (Ukraine)
O. Sydorenko.	Doctor of Technical Sciences, Professor (Ukraine)
A. Egiazarian.	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Armenia)
Z. Aliev	Doctor of Agricultural Sciences, Professor, (Azerbaijan)
K. Partoev	Doctor of Agricultural Sciences, Professor (Tajikistan)
L. Tsibulko.	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
M. Baimukhamedov	Doctor of Technical Sciences, Professor (Kazakhstan)
M. Musabayeva	Doctor of Geographic Science, Professor (Kazakhstan)
Z. Kabyibekova	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Kazakhstan)
N. Kheladze	Candidate of Chemical Sciences (Georgia)
J. Talaspayeva	Candidate of Philological Sciences, Professor (Kazakhstan)
B. Chernov	Candidate of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
V. Amrakhov	Candidate of Economic Sciences, docent (Azerbaijan)
K. Mkrtchian.	Candidate of Technical Sciences, docent (Armenia)
V. Stati	Candidate of Juridical Sciences, docent (Moldova)
K. Bugaevskiyi	Candidate of Medical Sciences, docent (Ukraine)
G. Tsybulko	Candidate of Pedagogic Sciences, docent (Ukraine)
N. Iaronova	Candidate of Technical Sciences (Uzbekistan)

Actual scientific research in the modern world // Journal. - Pereiaslav, 2022. - Issue 6(86), p. 3 – 110 p.

Language: українська, русский, english, казакша, o'zbek, limba română.

UDC 001.891(100) «20»

BBK 72.4

A43

© NGO THE INSTITUTE FOR SOCIAL TRANSFORMATION, 2022

© Authors, 2022

TABLE OF CONTENTS

SECTION: ARCHITECTURE

Арынов Калдыбай Канаевич, Семенюк Ольга Николаевна, Сулеева Диана Мараткызы (Нур-Султан, Казахстан) ЗНАЧИМОСТЬ СИСТЕМ МАЛЫХ ОЗЕР ТАЛДЫКОЛЬ ДЛЯ ПОДДЕРЖАНИЯ РЕКРЕАЦИОННЫХ ЗОН ГОРОДА НУР-СУЛТАН.....	6
Арынов Калдыбай Канаевич, Семенюк Ольга Николаевна, Сулеева Диана Мараткызы (Нур-Султан, Казахстан) ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОТХОДОВ В АРХИТЕКТУРЕ В ГЛОБАЛЬНОМ ЮГЕ.....	11
Дуйсебай Есболат Кулсабырович, Семенюк Ольга Николаевна, Шамрат Темирлан Салаватулы (Нур-Султан, Казахстан) ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТРУМЕНТ СОВРЕМЕННОГО АРХИТЕКТОРА	17

SECTION: BIOLOGY SCIENCE

Соатова Зарина Акваровна, Норқобилова Ўғилой Холмўмин қизи, Абдувалиев Жавоҳир Улуғбек уғли (Термиз, Ўзбекистон) МАЧАЙДАРА ҚУРУҚЛИК МОЛЛЮСКАЛАРИНИНГ БАЛАНДЛИК МИНТАҚАЛАРИ БЎЙИЧА ТАРҚАЛИШИ	22
--	----

SECTION: EARTH SCIENCE

Левада Ольга Михайлівна, Непша Олександр Вікторович, Ясинецька Лариса Василівна (Мелітополь, Україна) ОСНОВНІ ГІДРОГРАФІЧНІ ТА ГІДРОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ РІЧОК ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я	26
Непша Олександр Вікторович, Левада Ольга Михайлівна, Блищик Маргарита Валеріївна (Мелітополь, Україна) ГІДРОГЕОЛОГІЧНІ УМОВИ СТЕПНОПІРСЬКОГО РОДОВИЩА ПИТНИХ ПІДЗЕМНИХ ВОД	30

SECTION: ECOLOGY

Jumaniyozova Shakhnoza Ishonquliyevna, Komiljonova Sevinch Hamidbek qizi, Rözmetova Bonu Oybek qizi, Urinbayeva Mohinur Shavkat qizi (Urgench, Uzbekistan) CAUSES OF OZONE LAYER DEPLETION AND ITS DISEASES CAUSED BY ITS NEGATIVE IMPACTS	35
Клеєвська Валерія, Кручина Вікторія, Мірошніченко Олена (Харків, Україна) ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	38

SECTION: HISTORY SCIENCE

Батырбеккызы Гаухар, Косанбаев Сакен Курбанбекович, Таштанов Жанабек Алибекулы (Шымкент, Казахстан) ИЗ ИСТОРИИ КАЗАХСКОЙ ДИАСПОРЫ В УЗБЕКИСТАНЕ	44
---	----

Искакова Гульдария Мубаряковна (Талдыкорган, Казахстан) ПОЛИТИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ В ВОСТОЧНОМ ТУРКЕСТАНЕ И ПЕРЕСЕЛЕНИЕ УЙГУРОВ И ДУНГАН НА ТЕРРИТОРИЮ КАЗАХСТАНА	48
Нурланова Гульнур Ныгыметдолдановна (Талдыкорган, Казахстан) XX ҒАСЫРДЫҢ ЕКІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ ЖАПОНИЯ ЖӘНЕ ОНЫҢ ДАМУ ФЕНОМЕНІ.....	53

SECTION: PHILOSOPHY

Аллаярова Мархабо (Самарканд, Узбекистан) ЗНАЧЕНИЕ ДУХОВНОГО НАСЛЕДИЯ ГАЗАЛИ В ФОРМИРОВАНИИ ДУХОВНОГО ВОСПИТАНИЯ МОЛОДЕЖИ	59
--	----

SECTION: PHYSICAL CULTURE

Есмахан Нұрлыбек Жанәділұлы, Жанбыров Бақытжан Нуралиевич, Оспанов Жанказы Оразалиевич (Шымкент, Қазақстан) ВЛИЯНИЕ ПОДВИЖНЫХ ИГР НА РАЗВИТИЕ ОСНОВНЫХ ФИЗИЧЕСКИХ ДВИЖЕНИЙ	63
Жанбыров Бақытжан Нуралиевич, Есмахан Нұрлыбек Жанәділұлы, Оспанов Жанказы Оразалиевич (Шымкент, Қазақстан) ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН ЖӘНЕ СПОРТ МЕКТЕПТЕРІНДЕГІ БОКС СПОРТ ТҮРІНЕН ОҚЫТУ-ТӘРБИЕЛЕУ ЖҰМЫСТАРЫ.....	70
Искаков Сержан Нариманович, Докеев Абылай Қалтайұлы, Сихымбаев Куаныш Сарсенбаевич (Шымкент, Қазақстан) БИОМЕХАНИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПИТАНИЯ СПОРТСМЕНА	75
Суханова Ганна Петрівна, Прохін Ігор Костянтинович (Мелітополь, Україна) МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ПЛАВАННЮ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	81

SECTION: SCIENCE OF LAW

Абдуллаходжаев Гайрат Талипович (Ташкент, Узбекистан) НАРУШЕНИЕ АВТОРСКОГО ПРАВА В РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ЕЁ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ	84
Алимов Нодир Юнусович (Ташкент, Узбекистан) ЗАЩИТА АВТОРСКИХ ПРАВ В НОРМАХ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА	89
Киселёва Екатерина Валерьевна (Караганда, Казахстан) ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ С ОСУЖДЕННЫМИ К НАКАЗАНИЯМ НЕ СВЯЗАННЫМ С ИЗОЛЯЦИЕЙ ОТ ОБЩЕСТВА В КАЗАХСТАНЕ	95
Козар Юрій Юрійович, Беседіна Ірина Вікторівна (Мелітополь, Україна) ПРОБЛЕМИ СТАДІЙ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ У ПРАКТИЦІ	99

**Сатыбалдиев Алихан Агыбаевич, Жайсанбаев Амирхан Исаханович
(Караганда, Казахстан)**

НЕКОТОРЫЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ

ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОЛПЫ..... 104

SECTION: EARTH SCIENCE

УДК 556.5 (447)

Левада Ольга Михайлівна, Непша Олександр Вікторович,
Ясинецька Лариса Василівна
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
(Мелітополь, Україна)

ОСНОВНІ ГІДРОГРАФІЧНІ ТА ГІДРОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ РІЧОК ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я

Анотація. Особливості великих та малих річок значною мірою залежать від геолого-геоморфологічних особливостей водозбору. Поверхня річкового басейну впливає на формування гідрографічної мережі та режим поверхневого стоку як безпосередньо (обумовлюючи довжину, похил і форму схилів, падиння та морфометричні особливості русла тощо), так і через інші компоненти ландшафту, які тісно пов'язані з рельєфом (ґрунти та рослинність).

Ключові слова: річка, Північне Приазов'я, заплава, русло, річкова мережа, повінь.

Levada Olga, Nepsha Oleksandr, Yasynetska Larysa
Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University
(Melitopol, Ukraine)

THE MAIN HYDROGRAPHIC AND HYDROLOGICAL INDICATORS OF THE RIVERS OF THE NORTHERN Pryazovia

Abstract. The features of large and small rivers largely depend on the geological and geomorphological features of the catchment. The surface of the river basin affects the formation of the hydrographic network and surface runoff both directly (determining the length, slope and shape of slopes, falls and morphometric features of the channel, etc.) and through other components of the landscape that are closely related to relief (soils and vegetation).

Key words: river, Northern Pryazovia, floodplain, riverbed, river network, flood.

Поверхня України покрояна мережею річкових долин, балок і ярів з численними водотоками, починаючи від маленьких струмочків періодичної дії до великих річок, таких як Дніпро, Дністер і Сіверський Донець. Річки України належать до басейну трьох морів: Чорного, Азовського та Балтійського. Більша частина України (98%) належить до басейнів Чорного і Азовського морів і тільки 2% її площі – до басейну Балтійського моря [1, с. 56].

У південній частині на схід від Дніпра протікають річки північного правобережжя Азовського моря, вони беруть початок у Донецькому краї та Приазовській височині, а

нижня частина їх басейну розташована на Причорноморській низовині. Річки Північного Приазов'я стікають з південних схилів Приазовської височини [1, с. 59].

До річок Північного Приазов'я належать Молочна, Обитічна, Берда, Кальміус, Кальчик, Мокрий Єланчик, Грузинський Єланчик, Міус, Кринка та інші [2-5] (рис. 1).

Рисунок 1 – Річки Північного Приазов'я

На території Північного Приазов'я протікають 2213 малих річок. У Північному Приазов'ї річки беруть початок на висоті 120-150 м над рівнем моря. Завдяки цьому на верхніх ділянках вони мають помітне падіння. На решті відстані – це типові рівнинні водотоки, здебільшого із спокійним плавним протіканням, добре вираженими морфологічними особливостями – меандрами, плесами, косами, асиметричним профілем річкової долини тощо. Переважають V-подібні долини, на окремих водотоках (Кринка, Кальміус) вони ящикоподібні або нечіткі (Грузинський Єланчик). Ширина долин змінюється від 0,2-0,8 км у верхів'ї (річки Мокрий Єланчик, Міус, Кринка) до 3,5-6 км у пониззі (річки Міус, Молочна, Берда, Кальчик, Мокра, Волноваха). Праві схили, здебільшого, стрімкі, високі, ліві – пологі. Ширина заплави коливається від 50-100 м на верхніх ділянках до 1,5-3 км біля гирла. На деяких річках (Кальчик) заплава присутня лише біля гирла. В період весняної повені вона затоплюється шаром води заввишки від 0,8-1,5 до 2-3 м. Річки звивисті, особливо у пониззі. Пересічна ширина русла – 3-10 м (верхні ділянки); глибина – від 0,2-0,5 до 5 м [1, с. 28-29; 8, с. 99-104].

Глибина води в руслах змінюється від 0,2-0,5 до 1-3 м, місцями до 5 м. Швидкість течії в межень – 0,2-0,3 м/с, під час весняної повені – 0,5-0,8 м/с, а у верхів'ях річок Міус, Кринка – 0,6-1,2 м/с, а на перекатах збільшується до 1,5 м/с [1, с. 29].

У посушливі роки окремі річки (Мокрий Єланчик) місцями щорічно пересихають, а деякі (Кальчик) – лише один раз на 5 років, а то й рідше – раз на 40- 50 років (Берда). Дно річок піщане або мулисте; у верхів'ях річок, що стікають зі схилів Донецького краю (Міус, Кринка), на перекатах кам'янисте, на окремих ділянках – піщано-галькове. Правий берег, переважно, вищий, ніж лівий.

Середня густота річкової мережі дорівнює $0,36 \text{ км/км}^2$. У Північному Приазов'ї спостерігається зменшення густоти річкової мережі зі сходу ($0,3$) на захід ($0,1-2,2 \text{ км/км}^2$).

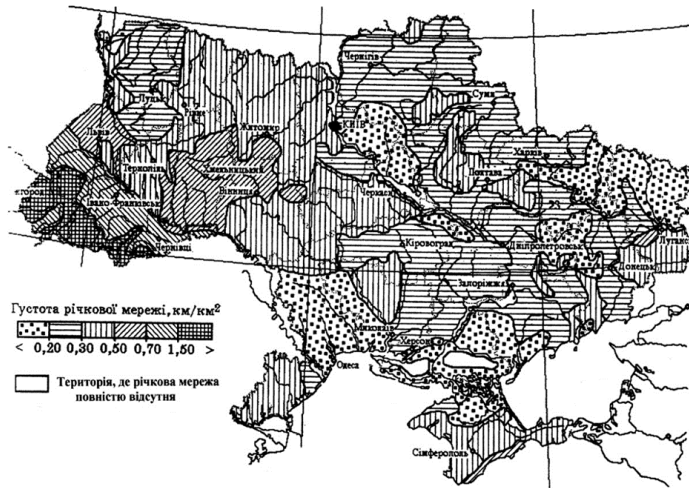

Рисунок 2 – Густота річкової мережі України [6, с.61]

Деякі річки Приазов'я (Молочна, Обитічна, Кальміус, Грузький Еланчик, Мокрий Еланчик) характеризуються густотою річкової мережі $0,2-0,3 \text{ км/км}^2$. Для більшості річок крайнього Заходу Північного Приазов'я характерний слабкий розвиток річкової мережі ($0,1-0,2 \text{ км/км}^2$). Водозбори річок знаходяться на висоті $130-150 \text{ м н.р.м}$ [1, с. 29; 7,9].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Єхніч М.П., Кресс Л.Є. Річкова гідрографія: Конспект лекцій. Дніпропетровськ: ПБП «Економіка», 2006. 156 с.
2. Північно-Західне Приазов'я: геологія, геоморфологія, геолого-геоморфологічні процеси, геоекологічний стан: монографія / Л.М. Даценко, В.В. Молодиченко, О.В. Непша та ін., від. ред. Л.М. Даценко. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 308 с.
3. Фізична географія Запорізької області. Хрестоматія / Л.М. Даценко, В.В. Молодиченко, В.П. Воронка та ін. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 200 с.
4. Швец Г.І., Ігошина М.І. Каталог річок і водойм України: навч.-довід. посібник. Одеса: Астропринт, 2003. 392 с.
5. Вишневецький В. І. Річки і водойми України. Стан і використання: монографія. К.: Віпол, 2000. 376 с.
6. Клименко В.Г. Гідрологія України: Навчальний посібник для студентів-географів. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. 124 с.

7. Непша О.В. Гідрологічні особливості річок Північно-Західного Приазов'я. Екологічний шлях у майбутнє: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Умань, 29–30.03.12 р.). К.: Науковий світ, 2012. С. 95-96.
8. Непша А. В., Сапун Т. А., Герасимчук С. Н. Морфология речных долин и балок континентальной части участка Мариуполь-Бердянск как фактор геоморфогенеза. Актуальные научные исследования в современном мире. Переяслав-Хмельницкий. 2019. Вып. 2 (46). Ч. 2. С. 99–104.
9. Иванова В., Непша О., Сапун Т. Основні показники морфометрії та гідрологічного режиму річок Північно-Західного Приазов'я. Парадигматичні аспекти й дилеми розвитку науки та освіти: монографія / за ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. Конін – Ужгород – Мелітополь – Херсон – Кривий Ріг: Посвіт, 2019. С. 272-283.